

έλα

έλα, ρ. [προστακτ. του ρ. έρχομαι], **1.** προστάζει κάποιον με καλή ή απειλητική διάθεση: «έλα δω, δε θα σε πειράξω || έλα και θα δεις τι έχεις να πάθεις!». **2α.** **έλα!** ως προτρεπτικό μόριο: «έλα, δουλειά παιδιά!». **β.** λέγεται και με επιθετική διάθεση: «έλα, επιτέλους, πάψε τη φλυαρία!». (Λαϊκό τραγούδι: **έλα** και στρίβε λόγια, μην ξηγιέσαι μ' απονιά, πριν ακουστούνε μοιρολόγια για τα σε στη γειτονιά). **γ.** λέγεται και με παρακλητική διάθεση σε κάποιον να κάνει κάτι για μας: «έλα, σε παρακαλώ, πετάξου μέχρι το σπίτι μου και πες στον αδερφό μου να 'ρθει!». **δ.** πολλές φορές, με την έννοια λέγε, ορίστε, τι θέλεις: «Βασίλη! -Έλα!»· βλ. και λ. [έρχομαι](#). (Ακολουθούν 73 φρ.)·

- αν βαστάει ο κώλος σου, έλα ή αν σου βαστάει ο κώλος, έλα, βλ. λ. [κώλος](#)·
- αν βαστάνε τα κότσια σου, έλα ή αν σου βαστάνε τα κότσια, έλα, βλ. λ. [κότσι](#)·
- αν βαστάς, έλα ή να σου βαστάει, έλα, βλ. λ. [βαστώ](#)·
- αν είσαι άντρας, έλα να λογαριαστούμε ή αν είσαι άντρας, έλα να μετρηθούμε, βλ. λ. [άντρας](#)·
- αν έχεις αρχίδια, έλα να λογαριαστούμε ή αν έχεις αρχίδια, έλα να μετρηθούμε, βλ. λ. αρχίδι·
- αν έχεις κώλο, έλα, βλ. λ. [κώλος](#)·
- αν έχεις νύχια, έλα να μας τα ξύσεις (ενν. τα αρχίδια), βλ. λ. ξύνω·
- αν έχεις παντελόνια, έλα βλ. λ. [παντελόνι](#)·
- αν κρατάει ο κώλος σου, έλα ή αν σου κρατάει ο κώλος, έλα, βλ. λ. [κώλος](#)·
- αν κρατάνε τα κότσια σου, έλα ή αν σου κρατάνε τα κότσια, έλα, βλ. λ. [κότσι](#)·
- αν κρατάς, έλα ή αν σου κρατάει, έλα, βλ. λ. [κρατώ](#)·
- αν έχεις (τα) κότσια, έλα, βλ. λ. κότσι·
- αν τολμάς, έλα, βλ. λ. [τολμώ](#)·
- αν φοράς παντελόνια, έλα, βλ. λ. [παντελόνι](#)·
- άνθρωπος του έλα να δεις, βλ. λ. [άνθρωπος](#)·
- για έλα απ' το ιδιαίτερο! βλ. λ. ιδιαίτερο·
- έγινε το έλα να δεις, βλ. λ. [γίνομαι](#)·
- είμαι στο σύρε κι έλα, βλ. λ. [σέρνω](#)·
- έλα! ή έλα δα! ή έλα μωρέ! ή έλα ρε! επιφώνημα έκπληξης, ειρωνείας, αμφισβήτησης, δυσπιστίας ή δυσαρέσκειας, ανάλογα με το ύφος και τον τόνο της φωνής με τον οποίο λέγεται: «ο τάδε έγινε διευθυντής. -Έλα δα, πώς τα κατάφερε! || ο τάδε βγήκε πρώτος στο τρέξιμο. -Έλα μωρέ, αυτός μέχρι να σηκώσει το δεξί του βρωμάει τ' αριστερό του! || αποφάσισα να σου δώσω τα δανεικά που μου ζήτησες. -Έλα! || έλα, ρε παιδάκι μου, σταμάτα, επιτέλους, αυτή την γκρίνια!»·
- έλα γεια σου! βλ. λ. γεια·

- έλα με την όπισθεν! (ενν. και κλάσε μας (μου) τ' αρχίδια!), βλ. λ. όπισθεν·

- έλα μου! **α.** απειλητική έκφραση σε κάποιον να πλησιάσει, για να του επιβάλλουμε κάποια τιμωρία, ιδίως με ξυλοδαρμό: «έλα μου, που είσαι όλο αταξίες και που κάποιος πρέπει, επιτέλους, να σε βάλει στη θέση σου!». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το για. **β.** έκφραση ενθουσιασμού, ιδίως για γυναίκα που θαυμάζουμε την ομορφιά της ή που την αγαπάμε. (Λαϊκό τραγούδι: **έλα μου, κοπέλα μου, μέσα στην όμορφη τούτη βραδιά, έλα μου, κοπέλα μου, να διώξεις την παγωνιά**). **γ.** λέγεται και επαναλαμβανόμενο εν είδει ταχταρίσματος, με παράλληλη χειρονομία του ομιλούντος με την οποία οι δυο παλάμες του με κάθε έλα μου! ανοιγοκλείνουν καλώντας προς το μέρος του το μωρό ή το πολύ μικρό παιδί·

- έλα μου το! **α.** λέγεται χαϊδευτικά εν είδει ταχταρίσματος, με παράλληλη χειρονομία του ομιλούντος με την οποία οι δυο παλάμες του με κάθε έλα μου το! ανοιγοκλείνουν καλώντας προς το μέρος του το μωρό ή το πολύ μικρό παιδί. (Λαϊκό τραγούδι: **έλα μου το, δεν έρχομαι, είμαι μικρό και ντρέπομαι**). Πολλές φορές, επαναλαμβανόμενο. **β.** λέγεται και εν είδει απειλής: «έλα μου το και πες μου ποιος έσπασε το βάζο;». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το για·

- έλα μουνί στη θέση σου! βλ. λ. [μουνί](#)·

- έλα μουνί στον τόπο σου! βλ. λ. [μουνί](#)·

- έλα μπαμπά να σου δείξω πού το 'χ' η νενέ μου, βλ. λ. μπαμπάς·

- έλα μπράβο! βλ. λ. μπράβο·

- έλα μωρέ! βλ. λ. μωρέ·

- έλα να δεις και μην κάτσεις ή έλα να δεις και μην πάρεις, (στη νεοαργκό) λέγεται για καταστάσεις που είναι γελοίες ή δυσάρεστες, που κινούν την περιέργειά μας ως θεατών, αλλά δε θέλουμε να συμμετέχουμε: «μόλις έσβησαν τα φώτα κι άρχισε το πρόγραμμα, έγινε το έλα να δεις και μην κάτσεις || πού πήγα κι έμπλεξα, ρε γαμώτο, γιατί έλα να δεις και μην πάρεις είναι αυτός ο άνθρωπος»·

- έλα να δούμε ποιος είναι ποιος, βλ. λ. [ποιος](#)·

- έλα να σου πω δυο λεξούλες, βλ. λ. [λεξούλα](#)·

- έλα να σου σπρεχάρω δυο φωνήεντα, βλ. λ. [φωνήεντο](#)·

- έλα να σου ψιθυρίσω δυο λεξούλες, βλ. λ. [λεξούλα](#)·

- έλα ντε! βλ. λ. [ντε](#)·

- έλα όμως που ή έλα που ή μα έλα που, **α.** (με εναντιωματική σημασία) έκφραση που δηλώνει απροσδόκητη έκβαση μιας υπόθεσης ή ενέργειας, αντίθετη προς αυτήν που είχε διαφανεί, που είναι δύσκολο ή αδύνατο να πραγματοποιηθεί: «πίστευε πως θα με τουμπάρει, έλα όμως που εγώ είμαι παλιά καραβάνα και τον πήρα χαμπάρι τι απατεώνας είναι!». Συνήθως της φρ. προτάσσεται το μα. (Τραγούδι: **μα έλα που δεν μπορώ, πλέον ν' αντισταθώ**). **β.** έκφραση που δηλώνει πως αυτό που αναφέρθηκε προηγουμένως αποτελεί αναγκαίο κακό: «θέλω κι εγώ να χτίσω ένα σπιτάκι στην εξοχή, έλα όμως που δεν υπάρχουν τα λεφτά!». (Λαϊκό τραγούδι: **σατανική εφεύρεση στον κόσμο τα λεφτά, μα έλα που δεν κάνουμε χωρίς αυτά**). Και εδώ πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το μα·

- έλα όπως είσαι, **α.** με αυτά τα ρούχα που φοράς: «δεν προλαβαίνουμε, αν πας ν' αλλάξεις, γι' αυτό έλα όπως είσαι». **β.** έκφραση θαυμασμού και αποδοχής, ιδίως σε πολύ όμορφη ή σε πολύ αγαπητή μας γυναίκα. (Λαϊκό τραγούδι: **έλα όπως είσαι, έλα όπως είσαι, μη μου χαλάς τα γούστα μου και τη φωτιά μου σβήσε**). **γ.** έκφραση ενθουσιασμού σε όμορφη γυναίκα εν ώρα γλεντιού, σε στιγμές κεφιού. (Λαϊκό τραγούδι: **στα κέφια πάνω, κούκλα μου, θα κάνουμε στραπάτσα, για γούστο θα το κάψουμε, λεφτά υπάρχουν μάτσα, έλα μάνα μου, όπως**

είσαι, **έλα όπως είσαι**·

- **έλα πάλι!** έκφραση δυσφορίας σε άτομο που μας ενοχλεί επανειλημμένα ζητώντας ή αναφέροντάς μας κάτι, με την έννοια τι θέλεις πάλι(!): «μπορώ να σε διακόψω για λίγο; -Έλα πάλι!»·

- **έλα Παναγιά μου!** ή **έλα Χριστέ μου!** ή **έλα Χριστέ και Κύριε!** ή **έλα Χριστέ και Παναγιά!** ή **έλα Χριστέ και Παναγιά μου!** ή **έλα Χριστέ κι Απόστολε!** επιφώνημα έκπληξης, ειρωνείας, δυσπιστίας ή δυσαρέσκειας, ανάλογα με το ύφος και τον τόνο της φωνής με τον οποίο λέγεται·

- **έλα παππού μου να σου δείξω που το 'χ' η γιαγιά μου** ή **έλα παππού μου να σου δείξω πού είναι της μανιάς μου** ή **έλα παππού να σου δείξω τ' αμπελοχώραφά σου** ή **έλα παππού μου να σου δείξω το σπιτικό σου**, βλ. λ. [παππούς](#)·

- **έλα που...!** βλ. φρ. **έλα όμως που(...)**·

- **έλα που σε θέλω!** ή **έλα και σε θέλω!** ειρωνική ή απειλητική πρόσκληση, με την έννοια έλα εδώ να δεις τι σε περιμένει, έλα εδώ να δεις τι θα πάθεις. Πολλές φορές, συνοδεύεται από νευρικό κούνημα του κεφαλιού ή από επαναληπτική κίνηση του δείκτη λυγισμένου·

- **έλα ρε ήρωα!** βλ. λ. ήρωας·

- **έλα στα γνωστικά σου**, βλ. λ. γνωστικός·

- **έλα στα λογικά σου**, βλ. λ. λογικός·

- **έλα στα μυαλά σου**, βλ. λ. μυαλό·

- **έλα στα συγκαλά σου**, βλ. λ. συγκαλά·

- **έλα στα σωστά σου**, βλ. λ. σωστός·

- **έλα στη θέση μου**, βλ. λ. θέση·

- **έλα στο διά ταύτα**, βλ. λ. ταύτα·

- **έλα στο ζουμί**, βλ. λ. ζουμί·

- **έλα στο θείο!** βλ. λ. θείος·

- **έλα στο παρασύνθημα**, βλ. λ. [παρασύνθημα](#)·

- **έλα στο προκείμενο**, βλ. λ. προκείμενο·

- **έλα στο ψαχνό**, βλ. λ. ψαχνό·

- **έλα στο ψητό**, βλ. λ. ψητό·

- **έλα στον παππού!** βλ. λ. [παππούς](#)·

- **έλα τώρα!** έκφραση με την οποία θέλουμε να δηλώσουμε σε κάποιον πως δεν ευσταθούν αυτά που μας λέει ή πως υπερβάλλει: «έλα τώρα, αφού δεν έγιναν έτσι τα πράγματα! || είσαι ο ομορφότερος άντρας του κόσμου. -Έλα τώρα!»·

- **έλα τώρα ντε!** βλ. λ. [ντε](#)·

- έλα ύπνε και πάρε το, βλ. λ. [ύπνος](#).
- ελάτ' εσείς οι γνωστικοί να φάτε του τρελού το βιος, βλ. λ. βιος.
- όμως έλα που..., βλ. λ. έλα όμως που(...).
- θα γίνει το έλα να δεις, βλ. λ. [γίνομαι](#).
- πάνε έλα, βλ. φρ. πήγαιν' έλα.
- πήγαιν' έλα, (για πορεία, διαδρομή) το να πηγαίνει κανείς κάπου και να επιστρέφει: «Θεσσαλονίκη Αθήνα, πήγαιν' έλα, είναι περίπου χίλια χιλιόμετρα» βλ. και λ. πηγαινέλα.
- πιες λάδι κι έλα βράδυ, βλ. λ. [λάδι](#).
- τα πήγαιν' έλα ή το πήγαιν' έλα, βλ. φρ. τα σύρε κι έλα. (Λαϊκό τραγούδι: θα κεντήσω πάνω στ' αλόγου σου τη σέλα με διαμαντόπετρες σωρό του φεγγαριού **το πήγαιν' έλα** στο πελαγίσιο το νερό. Αγόρι μου να σε χαρώ).
- τα σύρε κι έλα ή το σύρε κι έλα, **α.** το συνεχές περπάτημα όταν, αυτός που περπατάει, φτάνει σε ένα σημείο και επιστρέφει πάλι εκεί από όπου ξεκίνησε για κάποιο σκοπό: «δε βαρέθηκε τόση ώρα τα σύρε κι έλα κάτω απ' το παράθυρό της;». (Λαϊκό τραγούδι: **το σύρε κι έλα** άρχισα ξανά στη γειτονιά σου, ας όψονται τα κάλλη σου κι η άπονη καρδιά σου). **β.** το να φεύγει και να επιστρέφει κανείς συνέχεια σε κάποιο χώρο χωρίς ιδιαίτερο λόγο: «δε βαρέθηκες τα σύρε κι έλα σε κείνο το μπαράκι;». (Παιδικό τραγούδι: ήθελε η μούρη του (ενν. του γαϊδάρου) να φορέσει σέλα και να καμαρώνεται **με το σύρε κι έλα**).
- το έλα να δεις, λέγεται σε περίπτωση που συμβαίνει κάτι πάρα πολύ ωραίο, κάτι εκπληκτικό ή κάτι πάρα πολύ άσχημο. Συνήθως δίνεται ως απάντηση στην ερώτηση κάποιου με το έγινε: «τι έγινε χτες βράδυ στο χορό; -Το έλα να δεις || έγινε μεγάλη φασαρία; -Το έλα να δεις». Από την εικόνα των ανθρώπων που μαζεύονται να δουν κάτι που κινεί την περιέργειά τους.
- το πολύ το πάνε κι έλα, φέρνει και μεγάλη τρέλα, βλ. λ. [τρέλα](#).
- τον έχω στο πήγαιν' έλα, βλ. φρ. τον έχω στο σύρε κι έλα.
- τον έχω στο σύρε κι έλα, τον υποχρεώνω να πηγαينوέρχεται συνέχεια στο χώρο που βρίσκομαι, μέχρι να τον εξυπηρετήσω, να τον βοηθήσω ή να ικανοποιήσω κάποια απαίτησή του σε βάρος μου: «επειδή θέλω να του σπάσω τον τσαμπουκά, γιατί πάντα συμπεριφερόταν ακατάδεκτα, τον έχω στο σύρε κι έλα μέχρι να του δώσω τα λεφτά που του χρειάζονται || του χρωστώ εκατό χιλιάδικα και τον έχω στο σύρε κι έλα, μέχρι να τα βρω να του τα δώσω».
- φάε αλάτι κι έλα στο κρεβάτι, βλ. λ. αλάτι.
- φάε λάδι κι έλα βράδυ, βλ. λ. [λάδι](#).